Z-z-z! Odletele so drobne čebelice, željne lepote, žejne solnca, v božji svet. Z njimi je odletela tudi Florjanka — februarjev otrok.

Cvetoča češnja ob vrtni ograji jo je zvabila v goste. Cvet za cvetom so božale njene nožice, pila je iz dišečih čašic sladko medico. Na nebu se je smehljalo solnce, žareča luč objemala svet, brezprimerna lepota vela po cvetju, kakor pesem valovi preko mladih trav vesela pomladna slutnja.

Florjanka čuti — prav je imela mamica! — kako lep, čudežno lep je svet! Njena očesca zro po njem in pijó lepoto, prvi rosni dih življenja. Z belim cvetjem se pogovarja, belo cvetje ogovarja, zahvaljuje za sladak sprejem... Tako jo objame lepota, da niti ne vidi, kako se vračajo njene sestrice-čebelice druga za drugo brž domov. Na nebu namreč visi mračen oblak in mraz je brž, hudo mraz, če oblak zagrne solnce. Saj je še april, hudobni mesec v deželi. In april ima vročo sapo in hkrati leden dih. Pa so mu roke tako neznansko dolge, da more poseči do samega božjega solnca in v trenutku ugasniti žarečo luč, prepoditi toploto. — — Toda od aprila Florjanka ničesar ne ve. Kako bi ga sirotica poznala, saj ga še nikoli ni srečala v svojem mladem življenju.

Kaj si se stresla, drobna čebelica? Strupen mraz ti je segel z ledeno roko do srčeca? Kaj je? Z drobnimi očesci zreš proti nebu. Kje je solnce, tista velika, svetla luč? Ugasnila je... Velika črna lisa, ki visi na nebu, jo je popila. Kaj bo, Florjanka?

Dvigne čebelica drobne nožice, razpne krilca in odfrči proti domu. Pa ji burja zabrije v obraz, strese ji drobno premraženo telesce, da pade v krčevitem sunku na zemljo v blatno lužo. Nožice se skušajo dvigniti, a premočena in prezebla krilca se zalepijo ob telescu. Ne more jih razpreti, poleteti k mamici, k sestricam domov — —

Še enkrat pogleda čebelica proti nebu, proti cvetoči češnji — svojem prvem in zadnjem paradižu — leden mraz ji strese telo in sirotica otrpne. Smrt jo je pobrala na prvem poletu v cvetoči svet.

Zaman so jo čakali doma. Ni je dočakala mamica, niso jo nikoli več videle sestrice...

t Leop. Podlogar:

Iz zgodovine kranjskih trgov.

15. Senožeče. (Konec.)

Turki so večkrat nacllegovali senožeško okolico. V Dolenji vasi so si prebivalci utrdili cerkev s taborskim obzidjem. Deželna bramba je leta 1520. določila za kresišče tudi Senožeče, od koder naj bi se dajalo znamenje preteče nevarnosti na goriško stian. Iz tega trga so pošiljali na goriško stran tako zvane »turške glase«. Pripravljena sta bila vedno dva konja; brzi se' srt pa prenašali poročila iz kraja v kraj in poročali o gibanju ali prihodu Turkov. Grajski poveljniki so potrjevali pisana poročila, jih prejemali in oddajali. Leta 1533. so na cesarsko povelje utrdili za brambo senožeški grad, ki je \sled potresa leta 1511. veliko trpel.[3] Delo je vodil zidarski mojster Ivan Črt, ki je utrjeval tudi druge gradove.[4] Ko so Turki leta 1511. oblegali Tifšt, so sosedje poslali na pomoč 73 arkebusirjev (težkih strelcev) iz Logatca, Planine in SenožecV Podrobnosti o teh napadih niso znane. Menda leta 1469. je odpeljal neki turški poveljnik mlado, lepo in poguinno ženo iz Krumpčeve

* Diinitz,-G.Ki-., II, 101, 149.
" Slov. biogr. leksikon. 110.
[5] Dimitz,' TII, IT.

hiše v Gabrčah. Namesto da bi bila bežala v hribovje, je doma prala štrene. Vrnila se je čez sedem let in prišla ravno na ženitovaiije, ki ga je njen mož obhajal z drugo. Nihče je ni spoznal kakor domači pes, ki se je prijazno smukal okoli nje. Ko jim je povedala, kdo je, ji uih.če ni verjel. GLasno jokaje se je za vedno poslovila od doma v cerkvi svetega Antona. Tu je popustila plašč, ki se rabi še danes, potem pa je zginila in se ni več vrnila.

Senožečani so imeli opravke tudi s Francozi. Več hrabrih Senožečanov je pristopilo k deželni brambi, ki se je urila v orožju dorna v gradu in v Ljubljani (1808).

Leta 1809. so bežale iz Italije cesarske čete, ki so jih preganjali Francozi. Prodirale so po Krasu in Vipavski dolini preko Senožeč, Razdrtega in Šturij proti Hrušici. Avstrijci so zasedli Nanos. Na Golem vrhu nad Senožečami, Razdrtem in Vipavo so naglo napravili okope za topove in rove za vojaštvo, ki se še danes poznajo. Tudi po gozdu »Brda« med Vipavo in Senožečami ter Golim vrhom so bile nastavljene čete graničarjev.

Ko so se leta 1813. umikali Francozi pred združeniini Avstrijci in Nemci, so stale avstrijske čete v senožeški okolici do pod Gabrka, francoske pa od Gabrka blizu do Bazovice, od tu naprej pa spet Avstrijci do Trsta. V Senožečah je bil eden, na Katinari pri Trstu drugi avstrijski poveljuik. Franc Pikot, ki je bil leta 1808.—1811. v Senožečah kapelan, je tega leta kot župnik v Jelšanah v Istri špravil skupaj 1500 raladih in pogumnih Čičev. Te je oborožil, kakor je najbolje znal, in jih pripeljal čez Košano in Lozo v Senožeče. O tej pomoči je hotel poročati general na Katinaro, a kdo naj bi prišel tja skozi franeoske čete? Za plačo enega cekiua se je ponudil Senožečan Franc Škamprle, p. d. Frajt. Preoblekel se je v berača, generalovo pismo je zašil v raztrgan črevelj in odšel proti Gabrku. Straža ga je ustavila večkrat, a ko se je z beraško malho-bisago, v kateri je nosil nekaj plesnivega kruha, ječmena, fižola in moke, izkazal kot berač, je srečno prišel do prve avstrijske straže. Tu se je sezul in izrezal pismo. Dva vojaka sta ga spremila v Katinaro. kjer je Škamprle oddal pismo generalu v roke. Ta ga je pohvalil, podaril mu cekin in ga pogostil z dobro večerjo. Drugi dan se je vračal po isti poti. Zvedel je, da so se Francozi pomaknili proti Gorici. Doma se je bil Taznesel glas, da so ga Francozi kot vohuna prijeli in ustrelili in ko so si na trgu najbolj živahno pripovedovali, kako so ga spravili s tega sveta, je stopil vesel in od pijače, katere si je bil za dva zaslužena cekina pošteno privoščil, precej navdušen, med Senožečane in jim povedal, kako je presleparil Francoze.[8]

Leta 1510. in 1553. je zahtevala kuga v trgu Senožeče in okolici mnogo človeških žrtev.

Kolera se je oglasila leta 1836. in 1855. Zanesli so jo, kakor tudi leta 1866., iz Italije prihajajoči avstrijski vojaki. Ta leta je bila okužena vsa Gorenja Italija. Leta 1836. in 1855. je pobirala zelo nagosto in naglo; leta 1866. je pač nekaj ljudi obolelo, umrl pa ni nihče.

Leta 1852.. 5. januarja, je bil rojen v senožeškem gradu F. S. Vilhar. sin Miroslava Vilharja. graščaka na Kalcu. Oče njegove matere, Jožef Dejak, je bil namreč oskrbnik senožeške graščine. V šestem letu mu je bil domač učitelj Franc Levstik. Šole je dovršil v Ljubljani, kjer je bil součenec dvornega svetnika Franca pl. Šukljeja. Posvetil se je glasbi, dovršil konservatorij v Pragi in postal najprvo kapelnik v Temešvaru. potem pa v pravoslavni cerkvi v Karlovcu.[7]

---

[6] Prim. Koledar družbe sv. Mohorja, 1909, 34.

[7] Ljnbljanski Zvon. 1881, 247.